

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXX

Maig del 2005

Nº 113

Santa Tecla: vaivens de la Festa Major petita de Sitges*

Vicenç Morando i Tarrés

Ex-pregonera Marisa, ex-pregoner Jofre, ex-pregoner Miquel, ex-pregoners que hi pugui haver entre el respectable públic, a més d'ex-presidents, ex-alcaldes, o ex-alcalde, ex-balladors, ex-pondonistes, ex-cordonistes, ex-pubilles, ex-regidors, i ex-el que sigui. He rellegit tant aquest treball que em costa parlar en present, però la circumstància em mana respectar l'ortodòxia: Regidora de cultura, autoritats diverses, senyor rector, president de la comissió, comissió, presidents de tot allò que pugui presidir-se, coordinadors de tot allò que pugui coordinar-se, pendonista, cordonista, balladors, grallers, campaners, pubilles, espectadors en totes les múltiples accepcions del terme, estudiosos, pregoneres i pregoners del futur de ves a saber quan, i no miro a ningú, sitgetans tots, bona tarda.

Haig de satisfer, per començar, un prec de l'autor: si bé es probable que hi hagi algú que surti d'aquesta sala sense llibre, malgrat servidor no ho aconselli i ni al Miquel ni al Grup d'Estudis els interessi, els ben puc assegurar que ningú sortirà d'aquí aquest vespre sense saber que no fou l'aiguat del 1874 el causant del trasllat de la celebració de la Festa Major de Santa Tecla a Sant Bartomeu. En Miquel vol que quedi clar i, en con-

seqüència, aquesta discreta presentació renuncia al seu hipotètic contingut interessant en favor d'un lloable objectiu social, d'un titular, d'una notícia bomba sense el coneixement de la qual molts hem anat vivint i dor-

mint durant un munt d'anys, en la més absoluta inòpia, inconscients d'allò que ens perdiem. Atenció, doncs, perquè, quan arribeu a casa, i us preguntin com ha anat l'acte d'avui, o si hi havia gent, caldrà que etzibeu, només obrir la porta, una frase semblant a aquesta: "Allò de l'aiguat de Santa Tecla és mentida". I us contestaran: "Però si ho deia el llibre de l'assignatura Sitges". Tant se val!, o tant me fot, repliqueu, tot tallant qualsevol possibilitat de discussió: ho diu en Miquel, i ja se sap, que si ho diu en Miquel, que forma part d'aquell reduït grup de patums a les quals es demana parer cada cop que se'ls demana, i que, quan no se'ls demana, passa el que passa i surt al carrer allò que surt, si ho

diu en Miquel, repeteixo, deu ser veritat, i si, davant dels vostres familiars, feu valer aquest argument abans de sopar, estic segur que, a més de quedar com un senyors, dormireu tranquils, perquè haureu trobat la veritat de la vida. Quan va caure l'aiguat del 1874, ja feia

MIQUEL FORNS I FUSTÉ

SANTA TECLA: VAIVENS
DE LA FESTA MAJOR PETITA
DE SITGES

PROLEG DE VICENÇ MORANDO I TARRÉS

GRUP D'ESTUDIS SITGETANS
SITGES 2004

* Presentació del llibre del mateix títol feta al local del GES el 20 de setembre del 2004

uns 400 anys que els patrons compartien categoria, i, per tant, les raons cal trobar-les en una santa Tecla sobre la qual rondaven, aleshores, els núvols de la incertesa.

Deslliurat d'aquesta feixuga càrrega, servidor segueix endavant. Ara, seriosament, l'exemple de l'aiguat és una de les moltes llegendes de tradició oral que aquest estudi s'encarrega de posar al seu lloc. Assistim avui a la presentació de *Santa Tecla: vaivens de la Festa Major petita de Sitges*, obra mereixedora del Premi Folklore de Sitges 2002, per la qual l'autor va rebre 50.000 pessetes, que li serviren per a comprar-se el vestit i les corbates del pregó de l'any passat, o almenys és una conjectura no descartable. Llibre que complementa a la perfecció el seu antecessor, *Actes oficials, fets i anècdotes de la Festa Major de Sitges (1853-1996)*, del mateix Miquel Forn, publicat també pel Grup d'Estudis Sitgetans. Ves per on, d'entre tot el nostre calendari festiu, Santa Tecla ha estat una de les celebracions menys abordades per la historiografia local, fins al punt que és molt probable que ens trobem amb el primer treball ambiciós dedicat a la verge, protomàrtir i copatrona, malgrat l'autor el consideri inicial i confessi que ha esgotat els cartutxos i que no està per escriure res més, afirmació, sens dubte, nascuda d'un estadi de mandra que desitjo no mantingui a perpetuitat. Amb tot, podem preguntar-nos sense embuts: Què sabem de Santa Tecla? Sobre la seva virginitat potser no valdrà la pena estendre's, i donarem per entès el coneixement general del terme, aplicable tant als que són sants com als que no ho són, però no resultarà sobrer, per començar, testimoniar el resultat d'una experiència ben a l'abast de tots els presents, delerosos de trobar la resposta a la pròpia curiositat a través d'internet. Ho pot provar qui vulgui, i els resultats el deixaran una mica atabalat. Sota el paraigües de Tecla s'aixopluguen des de la popular associació d'internautes catalans, que ofereix guariments a mida per a malalts de virus i pecadors viatgers de la xarxa, fins a una empresa de software informàtic, les conegudes restes arqueològiques gallegues situades a la desembocadura del Minyo, la ciutat salvadorenca que en el seu dia fou capital del país, l'esbart dansaire del mateix nom o, òbviament, la festa major tarragonina.

Darrera l'anècdota, la vida de santa Tecla, com la de la majoria de sants, és plena d'adversitats, calamitats i tribulacions, més o menys engruixides per la llegenda popular. Així, si fem cas a bona part del que es pot llegir per aquests móns de Déu, la nostra heroïna, ajudada per la providència, gaudí d'una salut de ferro, que, a més de mantenir-la ferma fins als 90 anys, l'ajudà a superar martiris que haguessin liquidat més d'un heroi històric o cinematogràfic. A santa Tecla la condemna-

ren a morir designada pels lleons, i se'n va sortir, a sobreviure en una piscina plena de cocodrils i caimans, i se'n va sortir, a escapolar-se enmig de les serps que omplien un fossar, i se'n va sortir, a superar l'envestida d'un parell de toros, i se'n va sortir, i a ésser cremada en una foguera, martiri més ordinari aquest que els ja enumerats, i també en va sortir il·lesa. Convindrem, doncs, que, per mèrits difícils de superar, santa Tecla mereix a bastament el qualificatiu de protomàrtir, o sia de primera màrtir cristiana, eternament representada a les nostres comarques amb el seu braç, la relíquia del qual va arribar a Tarragona el 1321, de la mà del rei Jaume II, net de Jaume I el conqueridor.

Paradoxalment, malgrat tenir un currículum d'aquesta magnitud, i com si el copatronatge impliqués sempre una certa tendència a la comparació, la història no sembla demostrar que santa Tecla hagi sortit gaire ben parada, en la celebració de la seva onomàstica, respecte a la del apòstol Bartomeu. El relat de *Santa Tecla: vaivens de la Festa Major petita de Sitges*, comença precisament quan la santa ja porta uns quants anys essent patrona en solitari, perquè, a Sitges, que ningú s'equivoqui, primer fou santa Tecla, i amb l'arribada de Sant Bartomeu s'esdevingué el copatronatge a partir del segle XV. Amb l'autor hem mantingut unes quantes converses a l'entorn de l'ús del mot "vaivens", partint de l'interès per conèixer la causa de la seva presència en el títol. En Miquel diu això dels "vaivens", malgrat que a mi no em fa gaire el pes, tot i que, havent llegit el llibre, resulta difícil pensar en un altre substantiu que no sigui aquest, i més si es té en compte que els sinònims de vaivé no milloren les coses: zim-zam, balançada, zumzada, recalçada. Deixem-ho en vaivé. El diccionari de l'enciclopèdia es refereix al terme com a la successió alternativa d'esdeveniments variats i sovint oposats. Ho faré més fàcil, agafant l'expressió per les banyes: vaivé es defineix com tot allò que marxa i torna, és clar, tot allò que va i tot allò que ve. Doncs això és el que ha succeït amb la celebració de santa Tecla, que, empesa per les circumstàncies, no ha deixat mai l'església, però ha anat i ha vingut del carrer, prenent les formes més heterogènies possibles.

En la introducció del volum, l'autor justifica el títol dient textualment que és "a causa dels dos estadis pels quals ha passat la festa: la dependència de la confraria de Sant Bartomeu i Santa Tecla, en primer lloc, i la dependència de l'ajuntament i la parròquia en segon lloc." La documentació existent situa cap els volts del 1840, quan ja feia més d'un segle que les dues festes se celebraven per separat, el punt d'inflexió en el qual la casa Gran començà a prendre la responsabilitat que fins aleshores esqueia a la Confraria de Sant Bartomeu i Santa Tecla. El 1839, l'Ajuntament es fa càrrec de la

primera despesa de Santa Tecla, i el 1842 l'assumí el primer administrador -perquè a Sitges també hem tingut d'administradors de Festa Major, a part d'administradors del Vinyet, de l'Hospital, administradores de la Mare de Déu dels Dolors, o, per descomptat, administradors de finques- Total, el primer administrador de la festa ja va haver de gratar-se la butxaca per assumir algunes de les despeses inherents a la seva organització. Per tant, res és nou o vell, o gairebé.

Un cop feta aquesta contextualització inicial, en la qual l'autor ens situa al llarg de les primeres i documentades cinquanta pàgines de l'obra, el gruix del llibre està dedicat a repassar l'anecdota anyal de la nostra festa major petita, situant el punt de partida l'any 1886, amb la fundació de l'Eco de Sitges, i el punt final l'any 2000. Any impositat pel termini de presentació del treball al premi, perquè un dia o altre s'havia de presentar. En conseqüència, en Miquel, tot i haver de testimoniar per a la posteritat aquella processó del 1976, en la qual l'alcalde Vicenç Ibàñez manà tirar pel dret cap al carrer Santa Tecla, mentre l'ànima de mossèn Joaquim Comas s'encenia com una teia, no li ha calgut escometre els fets del 2001, quan una inoportuna pluja.... En fi, què els haig d'explicar que vostès, la família Berdoy, i l'ex-president Marsal no sàpiguen. I tampoc a l'ex-pregoner li ha tocat comentar el que succeí l'any passat, quan alguns anaven pel carrer tot ensenyant el rellotge a la concurrència, mentre deien fotent-se'n: "*Nosaltres anem a l'hora, nosaltres anem a l'hora*". Cal reconèixer, per tant, que la casualitat punyetera, o qui sap si la providència, ha permès l'autor escapar-se d'haver d'exposar els petits daltabaixos de les santes tecles més recents en la memòria col·lectiva. El felicitó: ja se sap, quan comences a dir el que penses corres el risc de passar per... Deixem-ho córrer.

A partir, doncs, de l'anàlisi d'un període històric proper als 115 anys, el llibre proposa una divisió cronològica, segurament subjectiva, però sens dubte única a hores d'ara, a partir de les vicissituds de les quals han deixat constància les diferents fonts escrites, gràfiques o orals, a les quals s'ha tingut accés. La periodització s'estableix en set blocs, anomenats *Manteniment* (fins al 1918), *Decadència* (1919-1947), *Recuperació* (1948-1953), *Assentament* (1954-1973), *Estancament* (1974-1979), *Revitalització* (1980-1987) i *Consolidació* (del 1987 fins avui). Seguint, també, un criteri utilitzat amb anterioritat, la part final del llibre està reservada a les conclusions i reflexions personals, als dos apèndix dedicats a la definició i enumeració dels diferents actes que se celebren durant la festivitat, i a la relació d'administradors, presidents, pendonistes i cordonistes al llarg de la història. S'inclou un indispensable recull bibliogràfic, i, com a útil incorporació,

un índex onomàstic, degut a la proverbial, i metòdica, perseverança d'Ignasi Mª Muntaner.

Malgrat tot, seria injust despatxar el contingut del volum d'una volada, perquè crec necessari fer un petit incís en el capítol *Fets constatables*, i en l'epíleg, on es veu, respecte a la seva obra anterior, *Actes oficials, fets i anècdotes de la Festa Major de Sitges (1853-1996)*, un Miquel Fornés més madur davant de la necessitat, i una certa obligació moral que se li pot exigir a aquestes alçades, d'expressar el seu criteri personal. Diu en Miquel: "*El caràcter íntim de Santa Tecla també és un bàlsam per oblidar la condició turística de la vila, i el ràpid creixement demogràfic dels darrers dotze anys, per alleugerir el temor a la pèrdua d'identitat*". I té raó. Més raó que un sant, o que una santa en aquest cas.

La nostra identitat malda per mantenir-se ferma, dia rere dia, davant dels condicionants d'una societat cada cop més heterogènia, part de la qual massa sovint es mostra intransigent quan es tracta de respectar les tradicions del poble que l'ha acollida, sigui per santa Tecla, o el dimecres de Cendra, o per qualsevol celebració tradicional que trenqui les prioritats dels qui no entenen el concepte de la integració més enllà del fet d'instal·lar-se en una vivenda milionària, aixecada en un poble molt bonic que es diu Sitges. I l'autor també reivindica que la celebració de la festa major petita no es desplaci mai de la seva diada, i no se n'està de referir-se, per exemple, al fonamental paper integrador de la matinal infantil, en la seva condició de pionera de tantes d'altres que sovintegen avui arreu de Catalunya.

Els qui, empesos per la impaciència, comencin a llegir pel final, tindran la impressió de capbussar-se en una piscina, on l'anàlisi dels fets històrics no deixa lloc per als dubtes o la intranscendència. Com si en Miquel fos plenament conscient de la necessitat d'alguns lectors d'agafar el llibre pel dret i, en conseqüència, de l'embolic que podria provocar la lectura del munt de dades que conté, si no es prenen les coses amb certa calma. Les darreres pàgines proposen, doncs, una magnífica síntesi d'allò que s'ha desgranat anteriorment, que satisfarà els impacients delerosos de teca festamajonera des dels primers fulls.

Que ningú s'enganyi, però. Des del punt de vista formal *Santa Tecla: vaivens de la Festa Major petita de Sitges* es manté en els canons més estrictes. I s'equivocaran aquells que cerquin el llenguatge expansiu, franc, i en alguns casos *teatral* del pregoner de l'any passat. Estem davant d'un assaig històric, escrit per un professional de la biblioteconomia, i, per tant, circumscrit a una metodologia que no ha de sorprendre ningú. Perquè no es tracta d'una obra de creació literària, sinó de consulta i estudi, on potser no caben històries com la d'aquelles dues taronges que es convertiren en delicada pitrera de geganta infantil, però que satisfarà,

igualment, els disigs de qualsevol afeccionat a l'anecdota. En aquest sentit, no em puc estar d'explicar-los l'enginy que l'any 1940 demostraren un grup de sitgetans quan, sabedors que la imatge de santa Tecla havia estat destruïda durant la guerra, s'espavilaren a revestir una talla barroca de santa Llúcia, clavant-li un braç amb tant d'encert que ningú no s'adonà del canvi. Hi ha més anècdotes, però caldrà pagar per saber-les.

Seguint en l'àmbit formal, cal valorar dos aspectes especialment cuidats en el llibre. D'una banda, el recull de fotografies que il·lustren el volum, i ajuden a esponjar un text que, d'altra manera, hagués estat més feixuc de llegir, i al qual cal afegir l'elaborat treball de disseny, per intentar adequar el contingut de les fotografies de cadascuna de les pàgines, a les referències que se'n pugui fer en el text que les envolta. D'altra banda, el lector no perdrà mai pistonada, perquè l'autor ha parat una especial atenció a les notes a peu de pàgina, fins al punt que, algunes d'elles, em semblen veritables filigranes de sintaxi. Em permetran un exemple. Imaginem-nos, per un moment, la imatge d'un tabernacle i, sense perdre-la de vista, parin l'orella a aquesta definició, nascuda d'un coneixedor del cerimonial litúrgic. Per poc esforç que facin, comprovaran com la imatge de l'objecte anirà precisant-se amb tota nitidesa i riquesa de detalls, en la mesura que avança el text.

Començo: *"Un baiard és un tabernacle. És a dir un aparell format per dues barres llargues paral·leles amb una plataforma al mig, on es col·loca la imatge d'un sant, santa o Mare de Déu. Serveix per a traslladar les imatges religioses en els seguicis processionals, i pot anar guarnit amb flors, canelobres o ciriers. Per dissimular-ne les potes que el sostenen pot dur un faldellí. L'actual tabernacle de Sitges és de fusta tallada i de policromia daurada. A cada cantonada de la plataforma duu un braç amb una dolla per al ciri, i porta faldilla de domàs vermell amb serrell daurat. La imatge va col·locada sobre una peana de fusta, que està rematada per una glòria de raigs. Al davant de la imatge hi ha un espai reservat per al ram de flors. La darrera restauració, de la qual es té constància, fou efectuada a l'inici de la dècada de 1980. Tot i que fins pels volts de 1970 existiren dos tabernacles, actualment la festa Major i Santa Tecla comparteixen el mateix."*

El que hem escoltat és, només, una nota a peu de pàgina, que dono per segur que a la majoria dels presents no els farà cap falta, però vist com estan les coses, si els dic que per a molts ara la custòdia ja és *"Esa cosa que va bajo el toldo"* i que es passejada durant la processó del Corpus, potser l'aportació d'en Miquel, tot i que pugui semblar innecessària, prendrà una altra dimensió absolutament indispensable, atès

l'estat deficitari de la nostra cultura religiosa.

Vivim la millor Santa Tecla de la nostra història? Dinou anys després que assumís la presidència de la Comissió de festes, el 8 d'Agost del 1967, un desencisat Samuel Barrachina es lamentava a les pàgines de l'Eco, de la situació d'estancament que vivia la festa major petita, fins al punt d'intuir la seva desaparició. Tretze anys més tard, sota la presidència de Salvador Mirabent, la comissió instauraria la matinal infantil que, conjuntament amb la declaració de festa local l'any 1988, ha situat Santa Tecla al lloc on és avui, amb un munt de canalla que empeny amb més força que mai, perquè les nostres tradicions es rejuveneixin sense traumes.

Assumint, d'entrada que, a la manera de tantes altres dates assenyalades d'origen religiós, santa Tecla ha bescanviat les seves prioritats, acostant-se més, per a molts, a una celebració popular amb rerefons litúrgic, que no pas a una commemoració religiosa acompanyada de qualsevol manifestació festiva de caire popular, hom acaba de llegir el llibre i pensa en aquella frase de les iaies, quan deien sempre hi ha un pitjor. I, sens dubte, el pitjor no és pas avui, ni ahir, el pitjor ja ha passat, i ens correspon a nosaltres que no es repeteixi. Santa Tecla deu a sant Bartomeu, el mateix que sant Bartomeu va deure a santa Tecla fa cinc-cents anys. Salut i força per a continuar endavant.

I acabo. Abans que Miquel Forns i Fusté els doni les gràcies, pontifiqui una mica, i que tots vostès s'abraonin damunt seu demanant-li que els signi un llibre posant a prova la seva agilitat mental, els proposo un rosari de xifres. El 1891 ja sortí un ball de bastons infantil, i el 1900 també un ball de diables. El 1964 el ball de diables cremà 1.600 carretilles durant la processó de Santa Tecla. El 1968 hi hagué una ballada final on, a més dels gegants, participaren els nans, els diables, el drac, els bastons i la moixiganga. El 1969 els balls sortiren després del castell de foc, i si algú de vostès creu que ara hi ha més de tot, més balls, més coets i més gralles, no s'equivoca, perquè santa Tecla ha anat a menys en només una cosa, i encara gràcies perquè, en aquest cas, la comparació amb sant Bartomeu és superada per golejada. El 1955, 430 senyores anaren a la processó, i el 1958, essent pendonista Rosa Pla de Gumà, n'hi anaren més de 600. Res és nou ni vell, repeteixo. En qualsevol cas, i Déu me'n guard d'ésser irreverent, si alguna gentil sitgetana vol agafar el testimoni, encara és a temps de superar ambdós rècords, que compliran cinquanta anys ben aviat.

Moltes gràcies a en Miquel Forns per haver-me deixat ser partícep de la seva aventura personal, i gràcies a tots vostès per escoltar-me. Bona Santa Tecla a tothom!

Els projectes de construcció d'una escola pública a Sitges

Froilan Franco

Encara està per fer la història del llarg procés que han seguit els projectes de construcció dels diversos edificis escolars de Sitges durant el segle XIX i bona part del segle XX. La documentació hi és -a l'Arxiu Històric- i espera l'investigador que la faci servir. En aquest article només pretenc fer un breu resum dels fets més importants d'aquest llarg recorregut.

28 de març del 1881: L'ajuntament, regit pel batlle Gaietà Tarrida i Ferratges, atenent les moltes queixes pel mal estat en què estaven les escoles municipals de nens i nenes, crea una comissió de regidors formada per Marià Robert, Josep Llopis i Josep Julià, perquè estudiï la problemàtica escolar de la vila i presenti les solucions adients. Acabat l'estudi, el 4 d'abril de 1881 s'encarregà a l'arquitecte municipal, Joan J. Hervàs, que redacti un projecte de grup escolar per a la vila.

30 d'agost de 1882: Essent alcalde Josep Amell i Llopis, s'encarrega una altre projecte de grup escolar al successor de Joan J. Hervàs, Gaietà Buhigas i Monravà. Redactat el projecte, que va ser aprovar pel consistori municipal el 23 de març de 883, no es va portar a terme perquè el pressupost municipal no permetia realitzar un projecte de tal envergadura.

2 de març de 1884: Gaietà Buhigas i Monravà torna a presentar el seu projecte de grup escolar al nou batlle, Antoni Catasús i Ferret, proposant ubicar-lo entre el ferrocarril i la carretera, davant del carrer del Progrés, avui carrer de l'Illa de Cuba.

6 de setembre de 1886: Gaietà Buhigas i Monravà presentar de nou el seu projecte al batlle, Josep Vidal i Martí, modificant-lo per a situar-lo en el carrer de Sant Isidre, en un solar propietat del matrimoni Lluís Dalmau i Salvadora Font.

10 d'abril de 1889: Gaietà Buhigas torna a insistir en el seu projecte a l'alcalde Josep Vidal i Martí, presentant, amb uns honoraris de 37.811 ptes. i un pressupost de 141.432'32 ptes., els plànols d'un l'edifici escolar que es construiria en un terreny de 2.753'92 metres quadrats. Buhigas havia presentat aquest projecte a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888.

26 d'abril de 1904: L'alcalde Francesc Batlle i Gener crea una comissió especial per a estudiar la construcció de l'edifici de les escoles, però no s'arriba a cap decisió concreta.

17 d'abril de 1913: L'ajuntament, presidit per l'alcalde Francesc Carbonell i Mestre, aprova un acord per a demanar al Ministeri d'Instrucció Pública la cre-

ació d'una escola de nens i nenes, fent constar les escasses possibilitats econòmiques del municipi

12 d'agost de 1926: Pau Barrabeitg i Bertran convoca un concurs sobre el tema 'Necessitat d'escoles a Sitges'. Guanya el primer premi Domènec Forment i Soler amb el treball 'Fretura d'Escoles Municipals', i guanyen accèssits el mestre Esteban Barrachina Benages amb el treball titulat 'Gratiam de coelis' i un altre de la mestra Francesca Pons i Grau amb el títol 'Una necessitat força sentida per Sitges és la construcció de les Escoles Graduades'.

8 de setembre de 1926: Pau Barrabeitg i Bertran anuncia un concurs per a la compra d'un terreny, d'una superfície mínima de 1.500 metres quadrats, per a edificar un grup escolar amb tres seccions per a nens i tres per a nenes i els serveis annexos. Van ser quatre els propietaris que van oferir terrenys a un preu especial i l'escollit va ser el presentat pel mecenes sitgetà Rafael Llopart i Ferret, que era en el carrer que porta el seu mateix nom. Aquests terreny va ser comprat l'any 1932 per l'alcalde Costa i Canal.

26 de setembre de 1930: Essent alcalde Josep Planas i Robert, el consistori municipal va constituir, amb el llegat testamentari de Josepa Brell, el Patronat Josepa Brell per a la protecció de l'ensenyament a Sitges, però no essent suficient el capital llegat per la donant per a iniciar la construcció de les escoles graduades, es decidí que el patronat ajudés a la compra del terreny on s'havia d'edificar el grup escolar.

28 de gener de 1932: Arribada la república, l'alcalde Josep Costa i Canal acordà amb Rafael Llopart i Vidaud la compra del terreny de 150.000 pams quadrats que havia ofert el seu pare. El preu que havia de pagar l'ajuntament eren 60.000 pessetes, procedents d'un emprèstit concedit per la Caixa de Pensions, i amb l'esperança d'una subvenció de 80.000 pessetes de l'estat per a la construcció de l'edifici.

13 de maig de 1932: Josep Costa i Canal presenta al consistori uns plànols, fets pel GATCPAC, d'unes escoles municipals amb dotze aules, salons, camps d'esport, piscina i vivendes per als mestres, amb un pressupost de 400.000 pessetes.

26 de maig de 1934: Essent alcalde Salvador Carreras i Olivella es publica a la Gaceta de Madrid una ordre del Ministerio de Instrucción Pública aprovant el projecte de grup escolar fet per l'arquitecte municipal Josep Antoni Martino, amb sis seccions per

a nens, sis pera nenes, menjador escolar, cuina, dutxes, dispensari i piscina. El ministeri atorga per a la seva construcció una subvenció de 204.000 pessetes.

12 de maig de 1947: Julio Martínez Àvila negocia amb Bartomeu Virella el trasllat de l'activitat que aquest exercia en el terreny del carrer de Llopart comprat l'any 1932 per Josep Costa, per instal·lar-hi les escoles.

24 de gener de 1948: L'alcalde Julio Martínez encarrega a l'arquitecte municipal, Josep Antoni Coderch de Sentmenat, l'estudi d'un nou projecte per a fer les escoles graduades de Sitges, amb un pressupost que no superi 1.400.000 pessetes.

26 de gener de 1956: L'alcalde Rafel Burguera i Dolz de Castellar inicia la construcció del grup escolar en els terrenys del carrer de Rafael Llopart.

24 d'octubre de 1960: L'alcalde Josep Ferret de Querol, acompanyat del ministre d'Educació, Jesús Rubio-Mina, inaugura les escoles de Sitges, actualment les Esteve Barrachina. Les va beneir el rector mossèn Pasqual Prats i Boira. Consistien en un edifici de planta baixa, amb setze aules i altres dues, més petites, per a pàrvuls, comunicades per un llarg passadís.

20 de març de 1969: L'alcalde Josep Antoni Martínez Sardà inaugura a les escoles un pis, construït sobre la planta baixa ja existent, amb setze noves aules i un annex per a les classes de pàrvuls. Aquest pis és conegut popularment com el 'galliner' o el 'mirador', amb vistes fins a la platja de Sant Sebastià.

10 de febrer de 1975: L'alcalde Vicenç Ibàñez i

Olivella, en col·laboració amb Pràxedes Villalonga i Morro i amb l'ajuda econòmica de Ciments Fradera, inaugura un nou grup escolar, el Miquel Utrillo, per a acollir la segona etapa d'EGB i els nois de Vallcarca.

26 de maig de 1977: L'alcalde Josep Llorens i Planas fa una ampliació provisional de l'escola del carrer de Llopart col·locant al pati d'esbarjo, tocant al carrer d'Isabel Julià, dues aules prefabricades, una de les quals va ser cremada aviat de manera intencionada.

3 de gener de 1981: Amb Jordi Serra i Villalbí es construeix en el pati d'esbarjo de l'escola d'un nou pavelló amb setze noves aules i un gimnàs.

20 de juny de 1984: L'alcalde Josep Cots i Puigdollers inaugura la classe dels pàrvuls de quatre anys a l'Escola Barrachina, classe que abans havia estat al Patronat i a l'antiga fàbrica de Can Coll.

12 de juny del 2000: Pere Junyent i Dolcet obté de la Generalitat la construcció d'un tercer grup escolar en els terrenys del nord del Vinyet, grup que després es va dir CEIP Maria Ossó. Les classes s'iniciaren en mòduls prefabricats en precàries condicions.

15 de febrer de 2004: Essent alcalde Jordi Baijet i Vidal s'inicien les obres de construcció del grup escolar Maria Ossó.

Com a coronament d'aquest resum històric del procés de construcció dels grups escolars sitgetans, recordem que l'any 2010 es celebrarà el cinquantenari de la inauguració de l'Escola Esteve Barrachina, i que cal anar pensant en la construcció d'un quart grup escolar exigint per l'expansió demogràfica que està experimentant el municipi sitgetà.

Memòria del Grup d'Estudis Sitgetans de desembre de 2003 a desembre de 2004

Miquel Marzal Ortiz
Secretari

A data d'avui, 12 de febrer de 2005, l'entitat està formada per 322 socis. Des de la passada assemblea s'han produït 14 altes i 2 baixes. La junta directiva s'ha reunit un total de 13 vegades.

ACTES ORGANITZATS PEL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

29 de novembre de 2003. Assemblea general ordinària amb lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior, aprovació de l'estat de comptes i de la memòria de l'entitat del període 2002-2003, elecció de la nova junta directiva, projectes de l'entitat i torn obert de paraules. La junta elegida fou la següent: **presiden-**

ta Maria Lluïsa Marsal i Àlvarez, **vicepresident** Ignasi Mª Muntaner i Pascual, **tresorera** Lluïsa Mirabent de Diego, **secretari** Miquel Marzal i Ortiz, **sotssecretari** Josep Milan i Parellada, **vocals** David Jou i Andreu, Ventura Sella i Barrachina, Antoni Corella i Miracle, Elena Martínez i Gay, Carme Panyella i Barrachina, Vinyet Panyella i Balcells, Josep Antoni Benítez i Muntaner i Isabel Artigas i Coll.

13 de desembre de 2003. Conferències en commemoració del 10è aniversari de la mort d'Antoni Vigó i Marcé. Intervingueren Marisa Marsal i Àlvarez, Xavier Gimeno i Grasa i Isabel Coll i Mirabent. **20 de desembre de 2003.** Xerrada i exposició de fotografies sobre

les barraques de pedra seca al Garraf, Baix Penedès, Tarragonès i Alt Camp a càrrec de Josep Pascual, Ramon Artigas i Andreu Camps. En acabar celebrarem l'arribada del Nadal amb malvasia i torrons.

14 de febrer de 2004. Conferència «La llengua catalana avui» a càrrec d'August Bover, professor de Literatura Catalana a la Universitat de Barcelona.

13 de març de 2004. Conferència «Introducció a l'art romànic. L'art romànic a Barcelona ciutat» per Elena Martínez Gay, llicenciada en Història de l'Art.

10 d'abril de 2004. Conferència «La figura de Ramon Planes en el context de les literatures europea i catalana dels anys cinquanta del segle vint» a càrrec de Marisa Marsal i Vinyet Panyella. **23 d'abril de 2004.** Establiment d'un punt de venda de llibres i quaderns de l'entitat al Cap de la Vila, durant la diada de Sant Jordi. **24 d'abril de 2004.** Conferència «Els trobadors i els reis d'Aragó» a càrrec d'Antoni Mª Espadaler.

15 de maig de 2004. Conferència «Víctor Balaguer, primer Fill Adoptiu de Sitges», a càrrec de Joan Palomas i Moncholí, llicenciat en Història i autor de la biografia «Víctor Balaguer: Renaixença, Revolució i Progrés». **29 de maig de 2004.** Presentació del llibre de toponímia «Els noms de lloc d'Olivella» de Vicenç Carbonell i Virella, a càrrec d'Ignasi Mª Muntaner. Acte organitzat en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Penedesencs.

5 de juny de 2004. Lliurament dels premis del Concurs Sant Jordi 2004.

Del 17 al 26 de setembre de 2004. Exposició sobre la «Catalunya marítima: crònica en blanc i negre 1880-1980. La pesca tradicional». Exposició del Museu Marítim de Barcelona amb la col·laboració de la Caja de Ahorros del Mediterráneo. El dia 18 de setembre, David Jou i Andreu va fer la presentació de l'exposició amb una conferència sobre la pesca a Sitges.

Del 2 al 17 d'octubre de 2004. Exposició «Homenatge a Pere Pruna: el vessant humanístic del pintor. Síntesi biogràfica, apunts de prosa narrativa, cartes, articles de premsa i fotografies, dibuixos i il·lustracions». El dia 2, Isabel Coll i Marisa Marsal varen fer la presentació de l'exposició.

27 de novembre de 2004. Conferència «De la poesia de Francesc Pujols i l'estètica daliniana» per Anton Mª Espadaler.

11 de desembre de 2004. «La poesia, domini màgic. Homenatge a Joan Vinyoli en el 20è aniversari de la seva mort», amb la participació de Vinyet Panyella, August Bover, Teresa Costa-Gramunt, Joan Duran, David Jou i Mirabent i Cèlia Sánchez Mústich. **18 de desembre de 2004.** Una conferència sobre «La sardana en temps difícils», a càrrec d'Antoni Mirabent i Muntaner, amb motiu de la commemoració del centenari de la primera ballada de sardanes a Sitges.

ACTES ORGANITZATS PER LA SECCIÓ FOTOGràFICA DE L'ENTITAT

De l'1 al 9 de maig. «Fotomaig 2004», exposició de les fotografies que van participar en el Concurs Carnaval de Sitges 2004 organitzat per Finestra Oberta.

9 de maig. Cloenda de l'exposició i lliurament dels premis del concurs organitzat per Finestra Oberta. **Del 10 al 30 de maig.** Exposició de fotografies «Imatges de Sitges vista per 24 aficionats», organitzada per la Secció Fotogràfica del Grup d'Estudis Sitgetans. **23 de maig.** Sessió de diapositives de Sitges comentades pels seus autors, organitzada per la Secció Fotogràfica del Grup d'Estudis Sitgetans. Tots els actes es van dur a terme a l'Espai Cultural Pere Stämpfli, carrer d'en Bosc 9, i foren patrocinats per l'Ajuntament de Sitges.

Del 16 al 30 de juny de 2004. «Menorca vista per un sitgetà», exposició de fotografies de Josep Mª Jornet i Sentís. **27 de juny de 2004.** Projectió de diapositives, d'Antoni Julià i Ribas, de les imatges de personatges sitgetans que temps enrere foren exposades al mateix lloc en suport paper.

Del 17 al 31 de juliol de 2004. «Detalls i racons de Sitges», exposició de fotografies en color de Joan Olivé i Mestre.

Del 15 al 31 d'agost de 2004. Exposició col·lectiva de fotògrafs.

Del 15 al 30 de novembre de 2004. Exposició col·lectiva de fotògrafs.

ACTES ORGANITZATS PER ALTRES PERSONES, COL·LECTIUS O ENTITATS EN EL LOCAL DEL GES

Del 4 al 14 de desembre de 2003. Exposició col·lectiva de fotografies.

Del 24 de gener al 15 de febrer de 2004. «Carnaval», exposició fotogràfica en blanc i negre de Josep Mª Jornet i Sentís.

20 de març de 2004. «Sardenya i l'Alguer en la història de l'expansió catalana per la Mediterrània», conferència a càrrec de Pere Maians, llicenciat en Filologia Catalana. Acte presentat per Pere Ros i organitzat per la Comissió Almogàvers i Malvasia 700 anys. **Del 27 de març al 17 d'abril de 2004.** Exposició fotogràfica sobre «La Seu Vella de Lleida i la seva influència en l'escola de Lleida del romànic del segle XIII» a càrrec de Marc Martínez i Rex. L'exposició es va inaugurar el 27 de març de 2004 amb una conferència, del mateix títol, pel mateix Marc Martínez.

Del 5 al 13 de juny de 2004. Exposició «La dona i l'escultura» amb fotografies de l'obra escultòrica de Margarida Sans Jordi. El 5 de juny, en la inauguració de l'exposició, es va comentar la biografia de l'artista i els estudis crítics sobre la seva obra.

Del 3 al 15 de juliol de 2004. «Gouaches de Sitges», exposició de pintures de Marçal Fernández Subirana.

PUBLICACIONS

Novembre de 2003. Publicació del número 107 del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, amb l'ajut de Caixa Penedès, que inclou els següents treballs: *El grup sitgetà de la Federació de Joves Cristians d'Enriqueta Malivern i Sardà* i *Els precedents castellers a Sitges (1880-1971) (I)* de Pere Ferrando i Romeu, premi Folklore de Sitges 1995.

Febrer de 2004. Número 108 del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, amb l'ajut de Caixa Tarragona. Inclou el treball *Els precedents castellers a Sitges (1880-1971) (II)*, de Pere Ferrando i Romeu.

17 d'abril de 2004. Presentació de la reedició del «Llibre de Sitges» de Ramon Planes a càrrec d'Isabel Coll i Marisa Marsal.

Maig de 2004. Publicació del número 109 del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, amb l'ajut de la Caixa de Sabadell. Inclou els següents treballs: *El llegat Llopis i la malvasia de l'Hospital* de Roland Sierra i Farreras, *Els precedents castellers a Sitges (1880-1971) (III)* de Pere Ferrando i Romeu i la *Memòria del Grup d'Estudis Sitgetans corresponent al període març de 2002-novembre de 2003* a càrrec de Miquel

Marzal, secretari del GES.

Agost de 2004. Publicació del número 110 del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, amb l'ajut de la Caixa del Penedès. Inclou els següents treballs: *Antoni Vigó i Marcé, historiador i estudiós* de Marisa Marsal, *Antoni Vigó, mestre* de Xavier Gimeno i Grasa i *Una visió personal d'Antoni Vigó, historiador de l'art* d'Isabel Coll i Mirabent. Els tres escrits corresponen als parlaments pronunciats en l'acte de commemoració del 10è aniversari de la mort d'Antoni Vigó i Marcé. **20 d'agost de 2004.** Presentació del quadern número 45, *La Moixiganga de Sitges* d'Èric Roqueta i Capilla, a càrrec de Jofre Vilà. I també l'adhesió de l'entitat al nomenament de Pere Stämpfli com a Fill Adoptiu de Sitges i la inauguració de l'exposició de documents i fotografies sobre els 28 anys de celebracions i festes al carrer d'en Bosc, activitat emmarcada dins els actes de la Festa Major de la vila.

20 de setembre de 2004. Presentació per Vicenç Morando i Tarrés del llibre «Santa Tecla: vaivens de la Festa Major petita de Sitges» de Miquel Forn i Fusté. Introduí l'acte Jofre Vilà i Soler.

Novembre de 2004. Publicació del número 111 del Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, amb el treball *La Morisca, una masia del Garraf: els que hi van viure i els seus descendents (I)* de David Jou i Andreu.

EL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

TREBALLA DES DE FA TRENTA ANYS
PER LA CULTURA SITGETANA
PUBLICANT LLIBRES I FENT CONFERÈNCIES I EXPOSICIONS
SOBRE TEMES LOCALS

**SI VOLS AJUDAR-LO,
FES-TE'N SOCI**